OLAY 1

(Danıştay,1. Dairesinin E. 1995/62, K. 1995/60 sayılı kararından yola çıkılarak hazırlanmıştır)

İl özel idareleri ve belediyelerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun çeşitli maddelerinde (10,83..) "ilgili ya da bağlı bulunulan bakan veya bakanlığın" onayını gerektiren iş ve işlemleri İçişleri Bakanlığının onay mercii sayılıp sayılmayacağı konusunda düşülen duraksamaya düşülmüş ve konu İçişleri Bakanlığına sorulmuştur. İçişleri Bakanlığı'nın 21.3.1995 günlü (Mah. İd. Gn. Md) B 050 MAH 07 40000/45303 sayılı yazısında :

"(…)Gerek Anayasanın 127. maddesi, gerekse 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Kanunu ve mahalli idarelerle ilgili Kanunlar incelendiğinde, İçişleri Bakanlığının mahalli idarelerin ilgili ya da bağlı bakanlığı olduğunu gösterir bir hüküm bulunmadığı, sadece mahalli idarelerle ilgili bazı görevler yapan Kanunlarda belirtilen vesayet yetkilerini kullanan bir bakanlık olduğu anlaşılacaktır.

Bu itibarla İçişleri Bakanlığının İl Özel İdareleri ve Belediyelerin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununu yukarıdaki belirtilen maddelerindeki iş ve işlemleri için ilgili ya da bağlı bakanlık sıfatıyla onay veremeyeceği (…) düşünülmektedir."

denilmektedir. Bunun üzerine Danıştay Kanununun 42. maddesinin (f) bendi gereğince Danıştay'ca istişari mahiyette incelenerek görüş belirlenmesi istemiyle Danıştay'dan sorulmuş Danıştay 1. dairesi:

"3046 sayılı Kanunun 11. maddesi; Bakanlık ilgili kuruluşlarının, özel Kanun veya statü ile kurulan iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunların müessese, ortaklık ve iştirakleri veya özel hukuki, mali ve idari statüye tabi, hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları şeklinde düzenleneceği, bu kuruluşların ilgili olduğu bakanlığın bu Kanunun koyduğu usule göre belirleneceği, hükmüne yer verilmiştir. Aynı Kanunun 19 uncu maddesinde ise; ilgili kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları ile teşkilatlanmalarına ilişkin esasların bu kuruluşlarla ilgili özel Kanunlarına veya statülerine göre düzenleneceği, Yüksek Öğretim Kurulu ve bu Kurula bağlı olanlar hariç, ilgili kuruluşların Genel Müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmalarının esas olduğu ayrıca ve açıkça hükme bağlanmıştır.

3046 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde sözü edilen hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarını, adem-i merkeziyet (görev ayrımı) esasına göre kurulmuş bulunan ve organları seçimle iş başına getirilen, yerel yönetim birimleri olan il özel idareleri ve belediyelerden ayırmak gerekir.

Bilindiği üzere, mahalli idareler, yerinden yönetim ilkesine dayanan özerk kuruluşlardır; buna "mahalli idare özerkliği" denildiği de malumdur.

Özerklik, genel idarenin mahalli idareler üzerinde haiz olabileceği vesayet denetimine engel oluşturamaz; ancak ilgili ya da bağlı olma anlamım da içermez.

İlgili veya bağlı olma keyfiyeti, özerkliğin özüne dokunacağından Yasa koyucu, mahalli idareler için bir irtibatı özellikle kurmamıştır.

Bu hususun bir takım genellemelerden gidilerek sağlanabilmesi de olanaklı değildir.

Esasen aynı Kanunun 19 uncu maddesiyle "ilgili" kuruluşların Genel Müdürlük şeklinde teşkilatlandırılmalarının öngörülmüş olmasından, bu kuruluşların organları seçimle iş başına getirilen yerel yönetim kuruluşlarını değil, hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarım kapsadığı anlaşılmaktadır.

3152 Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında (…) Kanunda; İçişleri Bakanlığının yerel yönetimlerle ilgili yetkileri ve vesayet konulan belirlenmiş olup, bu hususların dışındaki konular için yerel yönetimler, bakanlığa bağlı veya ilgili olmadıklarından İçişleri Bakanlığını ilgili ve yetkili saymak mümkün bulunmamaktadır.

(…). Anılan Bakanlığın yerel yönetimlerle ilgili yasalarda; vesayet denetimine yetkili kılınmış bulunması bu Bakanlığın ilgili Bakanlık olarak kabulüne cevaz veremez.

Açıklanan nedenlerle 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun yukarıda belirtilen maddelerinde geçen ilgili ya da bağlı bulunulan bakanlığın onayını gerektiren iş ve işlemler yönünden, il özel idareleri ve belediyelerin, İçişleri Bakanlığının bağlı ya da ilgili kuruluşları olmadığı görüşüne (…)oyçokluğuyla karar verildi."

Denilmektedir.

SORULAR

1- Belediyeler ve İçişleri Bakanlığı'nın Türk İdare Teşkilatı içerisindeki yerini tespit ediniz.
2- Kararda tartışılan hukuki meseleyi tespit ederek kararda yer verilen hukuki müesseselerin somut uyuşmazlık bakımından anlam ve önemini tartışınız.

OLAY 2:

(Danıştay 1. Dairesinin Esas No : 2013/1210, Karar No : 2013/1120 sayılı kararından yola çıkılarak hazırlanılmıştır.)

Plato meslek yüksekokulu artan kontenjanları dolayısı ile ek bir kampüs yapımı planlamaktadır. Bu kampüs için, mevcut kampüslerine konum olarak yakın olan ve mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) ait ve atıl durumda bulunan araziyi idareler arası mal devri* usulü ile edinmek için İBB'ye 10.5.2013 tarihinde başvurmuştur. Plato Meslek Yüksekokulunun bu başvurusu İBB tarafından 28.5.2013 tarih ve 99841 sayılı kararıyla her hangi somut neden göstermeksizin reddedilmiştir. Plato Meslek Yüksekolu'nun başvurusu üzerine uyuşmazlığı inceleyen Danıştay konuya ilişkin olarak vermiş olduğu kararın gerekçe bölümünde:

"(…)vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının kamu tüzel kişiliğine sahip oldukları tartışmasızdır. Ancak, kamu tüzel kişiliğine sahip olmak, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının da Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumlarının sahip olduğu mali hak ve yetkilere sahip olduğu anlamına gelmez. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 26.2.2003 tarih ve E:2003/12-116, K:2003/111 sayılı kararında, İcra ve İflas Kanununun 82/1'inci maddesindeki Devlet mallarının haczedilememesi kuralının, bir vakıf yükseköğretim kurumu için geçerli olmadığına karar vermiş, kararda, mallarının haczedilememesi için kamu tüzel kişiliğine sahip olmanın yeterli olmadığı açık bir yasa hükmü gerektiği vurgulanmıştır."

İfadelerine yer vermiştir.

İLGİLİ MEVZUAT:

T.C. Anayasası

Madde 130 – Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.
(…)
Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, mali ve idari konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tabidir.

Madde 46 – (Değişik:3/10/2001-4709/18 md)

Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Kamulaştırma Kanunu:

** Bir idareye ait taşınmaz malın diğer idareye devri*

Madde 30 – (Değişik: 24/4/2001 - 4650/17 md.)

Kamu tüzelkişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzelkişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılamaz.

Taşınmaz mala; kaynak veya irtifak hakkına ihtiyacı olan idare, 8 inci madde uyarınca bedeli tespit eder. Bu bedel esas alınarak ödeyeceği bedeli de belirterek mal sahibi idareye yazılı olarak başvurur. Mal sahibi idare devire muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez ise anlaşmazlık, alıcı idarenin başvurusu üzerine Danıştay ilgili idari dairesince incelenerek iki ay içinde kesin karara bağlanır.

SORULAR:

1- Plato meslek yüksekokulunun Türk İdare Teşkilatı içerisindeki yerini tespit ediniz.
2- Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerini de dikkate alarak Danıştay'ın kararında başvurduğu hukuki müesseselerin somut olay bakımından anlam ve önemini tartışınız.

OLAY 3:

(Danıştay,8. Daire'sinin E. 2011/8483, K. 2012/496, T. 13.2.2012 kararından yola çıkılarak hazırlanmıştır.)

Sivas ili, Kangal Belediye Meclisinin 6.11.2009 tarih ve 19 sayılı kararı ile içkili yer bölgesi tespitine karar verilmiş, ilçe sınırları içerisinde Sivas İli, Kangal ilçesi, Malatya Yolu, Deveköprüsü mevkii 4. km'de bulunan işletmeye bar ve birahane işletmeciliği ruhsatı verilmiştir. Ruhsatın kaymakamlığa bildirilmesi üzerine ilçe Trafik Komisyonu başkanı olan kaymakamlık tarafından trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacı ile belediyece verilen ruhsatın işyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmeliğin 30.maddesinin (b) bendinde yer alan "otoyol ve karayolu sınır çizgisine 200 metreden yakın olamama" kuralına aykırı olduğu iddiasıyla idari yargı yerinde dava açılmıştır. İdare mahkemesi mülki idare amirinin idari vesayet denetimine tabi olmayan işlemlerden olan dava konusu işlemin iptalini istemede dava açma ehliyeti bulunmadığını belirterek, Anayasa Mahkemesinin 4.2.2010 gün ve E:2008/27, K:2010/29 sayılı kararı ile; 5393 sayılı Belediye Yasasının "Meclis kararlarının kesinleşmesi" başlıklı 23. maddesinin 5. fıkrasında yer alan "Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir" kuralını iptal eden kararına da atıfla davayı ehliyet yönünden reddetmiştir. Kaymakamlık ilçenin trafik düzenini ve güvenliğini sağlama konusunda sorumlu olduğu gerekçesi ile bu kararı temyiz etmek istemektedir.

İLGİLİ MEVZUAT:

Karayolları Trafik Kanunu

İl ve ilçe trafik komisyonları:

Madde 12 – (Değişik: 17/10/1996 - 4199/7 md.)

İl ve İlçe Trafik Komisyonlarının kuruluşu ile görev ve yetkileri:

a) Kuruluş:

İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliği bakımından Yönetmelikte gösterilen konular ve esaslar çerçevesinde, illerde vali veya yardımcısının başkanlığında, belediye, emniyet, jandarma, milli eğitim, karayolları ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna bağlı ilgili odanın temsilcileri; Valilikçe uygun görülen trafikle ilgili üniversite, oda, vakıf ve kamuya yararlı dernek veya kuruluşların birer temsilcisinden oluşan İl Trafik Komisyonu, ilçelerde kaymakamın başkanlığında, aynı kuruluşların yöneticileri veya görevlendirecekleri temsilcilerinin katıldığı İlçe Trafik Komisyonu kurulur.

(…)b) Görev ve yetkiler:

1. İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak,

SORULAR:

1- Olayda adı geçen idareleri tespit ederek Türk İdare Teşkilatı içerisindeki yerlerini belirleyiniz.
2- Kaymakamlık ve İlçe belediyesi arasındaki ilişkinin niteliğini belirtiniz.
3- İdare mahkemesi kararının isabetini, kararda yer verilen AYM kararını da dikkate alarak bu kavram ve müesseselerin anlam ve işlevi bakımından tartışınız.